

УДК 336.76

М. В. Дубина,
к. е. н., докторант кафедри фінансів, банківської справи та страхування,
Чернігівський національний технологічний університет, м. Чернігів

ДОСЛІДЖЕННЯ ОСОБЛИВОСТЕЙ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ ФІНАНСОВОГО РИНКУ ТА РИНКУ ФІНАНСОВИХ ПОСЛУГ

М. Dubyna,
PhD in Economics, associated professor of the Finance, Banking and Insurance Department
of the Scientific-educational institute of economics, Chernihiv national university of technology

STUDY OF INTERCONNECTION PECULIARITIES OF THE FINANCIAL MARKET AND THE FINANCIAL SERVICES MARKET

У межах статті проаналізовано взаємозв'язок між фінансовим ринком та ринком фінансових послуг. Окреслений аналіз було проведено через ідентифікацію сутності економічних категорій "фінансовий ринок" та "ринок фінансових послуг". Визначено різні варіанти такої взаємодії, а саме: ринок фінансових послуг та фінансовий ринок відмінні між собою і є рівнозначними ринками у межах фінансової системи держави; фінансовий ринок містить у своїй структурі ринок фінансових послуг, що, відповідно, виступає одним з його компонентів; ринок фінансових послуг є за своєю природою більш змістовним поняттям і включає фінансовий ринок у своїй структурі. Також у статті ідентифіковано та досліджено основні відмінні та подібні риси таких ринків.

Within the article the interconnection between the financial market and the financial services market was analyzed. The separate analysis was performed through essence identification of the economic categories "the financial market", and "the financial services market". Various variants of such interaction were defined, in particular: the financial services market and the financial market differ from each other and they are equivalent markets within the financial system of the state; the financial market comprises in its structure the financial services market, which, correspondingly, acts one of its components; the financial services market by its nature has more meaningful context and includes the financial market in its structure. Also the main distinguishing and similar characters of such markets were identified in the article.

Ключові слова: ринок, фінансові активи, фінансова послуга, ринок фінансових послуг, фінансовий ринок, фінансова система, фінансова установа, фінансовий посередник.

Key words: market, financial assets, financial service, financial services market, financial market, financial system, financial establishment, financial intermediary.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ

Фінансовий ринок держави є невід'ємною складовою її подальшого розвитку. Важко уявити функціонування національного господарства в сучасних

умовах без існування фінансового ринку. Фактично окреслений ринок є джерелом формування фінансових ресурсів для модернізації реального сектору національної економіки і таким чином впли-

ває на розвиток всього господарського комплексу держави. У розвинутих країнах світу фінансовий ринок також займає досить вагому роль у формуванні ВВП країни і безпосередньо сприяє створенню нових робочих місць та підвищенню рівня життя населення.

З наукової точки зору фінансовий ринок являє собою складноструктуровану, динамічну та відкриту систему, яка взаємодіє фактично з всіма економічними суб'єктами, окремими секторами, галузями національного господарства. Така складність окресленого ринку обумовлює необхідність застосування відповідних наукових методів до пізнання особливостей його розвитку, дослідження його структури та закономірностей функціонування. Насамперед, у науковому просторі для розуміння сутності та компонентного складу фінансового ринку прийнято застосовувати системний підхід до його вивчення, що дозволяє формалізувати сам процес наукового пізнання, забезпечити його послідовність та логічність, враховуючи надскладну структуру такого об'єкта дослідження, існування різних за своєю природою та призначенням структурних компонентів.

Ринок фінансових послуг можна вивчати як окремий економічний об'єкт дослідження, що поєднує у собі всі сфери та ланки національної економіки, які безпосередньо задіяні у процесі виробництва фінансових послуг та надання їх іншим економічним суб'єктам. У науковому просторі існують досить значні розбіжності у поглядах вчених на кореляційну узгодженість такого ринку та фінансового ринку.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

Дослідженням особливостей функціонування фінансового ринку у межах національної економіки займалися багато науковців, серед яких, на наше переконання, насамперед, варто відзначити таких: Абакуменко О.В., Бондар Ю.А., Бормотова М.В., Буднік М.М., Васильєва В.В., Еш С.М., Зимовець В.В., Іванов В., Квасницька Р.С., Коваленко Ю.М., Лук'янов В.С., Мошенський С.З., Смагін В.Л., Школьник І.О. та ін.

Окремі питання щодо ідентифікації сутності ринку фінансових послуг, його виокремлення як єдиного економічного об'єкта дослідження можна зустріти у наукових роботах таких вчених: Бобров Є.А., Войтенко О.М., Еш С.М., Зарипова Т.Ю., Ільчук В.П., Коваленко Ю.М., Остафіль О.В., Раделицький Ю.О., Третьяков М.М., Юрій С.І., Юрчук Г.В., Яшук В.В.

Також у наукових працях Бондаренко Є.П., Осадчої О.А., Подзигун І., Рязанової Н.С., Солошкіної І. проаналізовано частково особливості взаємодії фінансового ринку та ринку фінансових послуг як окремих об'єктів дослідження.

ВИДІЛЕННЯ НЕ ВИРІШЕНИХ РАНІШЕ ЧАСТИН ЗАГАЛЬНОЇ ПРОБЛЕМИ

Однак, не зважаючи на наявність значної кількості наукових праць у сфері дослідження фінансового ринку, ринку фінансових послуг та їх взаємозв'язку, на сучасний момент у цій площині залишаються нез'ясованими

питання вивчення різних варіантів кореляції між окресленими ринками, їх співвідношення між собою, спільні та відмінні риси.

МЕТА СТАТТІ

Метою даного наукового дослідження є дослідження взаємозв'язку між фінансовим ринком та ринком фінансових послуг як окремими економічними системами, ідентифікація їх спільних та відмінних ознак.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Логіка побудови дослідження базується на вивченні сутності окремих категорій "фінансовий ринок", "ринок фінансових послуг", опис особливостей їх функціонування, окреслення спільних рис таких ринків та ідентифікація принципів відмінностей між ними.

З початку з'ясуємо сутність категорії "фінансовий ринок". У науковому просторі не існує єдиного або досить близького за своєю сутністю одного підходу до дослідження його природи. Вчені використовують різні узагальнюючі категорії фінансового та економічного характеру для пояснення природи фінансового ринку, проте, у багатьох випадках такі підходи викликають сумніви і не завжди є обґрунтованими з наукової точки зору.

Специфічність фінансового ринку, у першу чергу, обумовлюється особливістю того товару, що на ньому купується та продається. На наше переконання, до такого товару варто відносити фінансові активи. Саме тому, враховуючи окреслене вважаємо, що найбільш доцільним є наступне тлумачення цієї категорії: фінансовий ринок — сукупність економічних відносин, що виникають між його учасниками (продавцями, покупцями) у процесі реалізації та придбання фінансових активів на взаємовигідній основі узгодження їх інтересів та задоволення потреб.

Досліджувати сутність ринку фінансових послуг необхідно через застосування вже відомих та загальноприйнятих методичних та теоретичних засад до вивчення його змісту. Ринок фінансових послуг є економічною категорією, тому раціонально використовувати вже сформовані у науковому просторі концептуальні підходи до ідентифікації його сутності. Проведений ґрунтовний аналіз наявних трактувань ринку фінансових послуг дозволили реалізувати їх систематизацію та визначити на цій основі наступні підходи до тлумачення такого ринку: інституційний, ресурсний, товарний, ринковий. Також визначено, що ринковий підхід є найбільш розповсюдженим у науковому просторі щодо трактування сутності ринку фінансових послуг. Вважаємо за доцільне дотримуватися саме окресленого підходу, що визначено наступним. Насамперед, такий підхід у собі синтезує всі базові елементи вище окреслених підходів і дозволяє більш логічно ідентифікувати сутність такого ринку. У межах цього підходу фінансові посередники розглядаються не лише як сукупність виробників фінансових послуг, а як економічні суб'єкти, що продукують пропозицію фінансо-

вих послуг і одночасно можуть виступати їх споживачами. Це обумовлює значне ускладнення економічних відносин, що функціонують у межах такого ринку [9, с. 72].

Проведене дослідження дозволило обґрунтувати наступне трактування ринку фінансових послуг — сукупність економічних відносин, що виникають при реалізації нематеріальної форми результатів взаємодії, яким притаманна споживча вартість, між суб'єктами в процесі задоволення одними учасниками (виробниками) фінансових потреб інших (споживачів) на взаємовигідній основі узгодження їх інтересів за власний рахунок, рахунок клієнтів або за рахунок залучених фінансових ресурсів інших суб'єктів у відповідності до чинного законодавства з метою отримання прибутку, збереження вартості активів або досягнення соціального ефекту від реалізації такої взаємодії.

Використовуючи окреслені трактування, можна зробити такий висновок: на фінансовому ринку відбувається рух фінансових активів між покупцями та продавцями, на ринку фінансових послуг спостерігаємо рух фінансових ресурсів між споживачами та фінансовими посередниками у процесі їх взаємодії.

У науковій літературі на сьогодні сформовано декілька концептуальних підходів щодо ідентифікації сутності взаємодії фінансового ринку та ринку фінансових послуг. Деякі науковці стверджують, що окреслені ринки є тотожними за змістом. Зокрема Зимовець В.В. зазначає, що сучасний фінансовий ринок є складним утворенням з надзвичайно багатою структурою. Як правило, вживаючи термін фінансовий ринок, мають на увазі цілісну систему окремих ринків, на яких урівноважується попит на фінансові ресурси і їх пропозиція. Оскільки саме фінансові ресурси є тим товаром, який обертається на фінансових ринках, в економічній літературі як синонім словосполучення "фінансовий ринок" іноді використовується термін "ринок фінансових ресурсів" [5, с. 31]. Подібну думку підтримує також Вишивана Б.М., яка зауважує, що суттєвої різниці між категоріями "фінансовий ринок", "ринок фінансових послуг", "ринок фінансового капіталу" немає [2, с. 193].

Осадча О.А. стверджує, що ринок фінансових послуг за своєю сутністю є більшим за фінансовий ринок. Зокрема, вона зазначає, що на основі проведених теоретичних досліджень щодо визначення сутності понять "ринок фінансових послуг" та "фінансовий ринок" можна сказати про їх співвідношення і підпорядкованість один одному. Водночас слід зазначити, що більш узагальнюючим є ринок фінансових послуг і переважна частина фінансового ринку належить до нього [6, с. 37].

Інші вчені зауважують, що ринок фінансових послуг за своєю природою є відмінним від фінансового ринку і займає однакове місце з ним у межах фінансової системи держави. Зокрема Бондаренко Є.П. зазначає, що ринок фінансових послуг є окремим сегментом фінансової системи, що не може розглядатися як складова фінансового ринку, оскільки вони мають принципові розбіжності в своїх цілях та завданнях, об'єктах, а також функціях, виконуваних спільними учасниками. При-

чиною повного або часткового їх отождолення є вихід суб'єктів ринку фінансових послуг на фінансовий ринок як фінансових посередників або самостійних агентів для здійснення інвестиційних операцій для виконання зобов'язань перед своїми клієнтами — споживачами фінансових послуг [1, с. 5—6]. Окреслену позицію розділяє також і Солошкіна І., яка констатує, що якщо фінансовий ринок можна розглядати як складне, багатомірне утворення, яке охоплює значну кількість окремих сфер та сегментів національної економіки і має ряд різновидів, то ринки фінансових послуг виступають окремим сегментом фінансової системи і не можуть розглядатися як окремі складові фінансового ринку. Крім того, категорію "ринок фінансових послуг" можна розглядати як правову, на відміну від економічної — "фінансовий ринок" [8, с. 155].

Рязанова Н.С. також досліджує ринок фінансових послуг та фінансовий ринок з позиції їх рівноправності у межах фінансової системи держави. Зокрема, автор зауважує, що поняття "фінансовий ринок" та "ринок фінансових послуг" не тотожні... Ці ринки існують одночасно, тісно між собою пов'язані, але їх необхідно розрізняти: ринок фінансових послуг також є системою економічних (грошових) відносин, але по суті предметом торгівлі на ньому є та чи інша фінансова послуга, а не грошовий капітал. Базовим є саме фінансовий ринок, оскільки будь-яка фінансова послуга існує тільки тому, що необхідно, так би мовити "обслужити" рух грошового капіталу. Разом з тим, сучасний фінансовий ринок неможливий без фінансових послуг... [7, с. 308].

Таким чином, можна відмітити існування значної кількості різних підходів до розгляду місця ринку фінансових послуг у структурі фінансового ринку. Варто зауважити, що багато науковців при вивченні сегментної структури фінансового ринку взагалі не визначають ринок фінансових послуг як його окрему компоненту.

Таким чином, питання ідентифікації взаємозв'язку ринку фінансових послуг та фінансового ринку стає надскладним і вимагає реалізації дослідження, метою якого стало б визначення спільних та відмінних рис, сфер перетину таких ринків та з'ясування принципової відмінності між ними. Зокрема кореляцію між окресленими ринками можна провести шляхом поступового підтвердження або спростування різних варіантів взаємодії між ними, серед яких можна виділити такі:

1. Ринок фінансових послуг та фінансовий ринок є тотожними поняттями і не відрізняються між собою.

2. Ринок фінансових послуг та фінансовий ринок не є тотожними між собою за своєю природою і мають суттєві відмінності. У такому випадку варто розглянути декілька варіантів взаємодії між цими ринками:

1) ринок фінансових послуг та фінансовий ринок відмінні між собою і є рівнозначними ринками у межах фінансової системи держави;

2) фінансовий ринок містить у своїй структурі ринок фінансових послуг, який, відповідно, виступає одним з його компонентів;

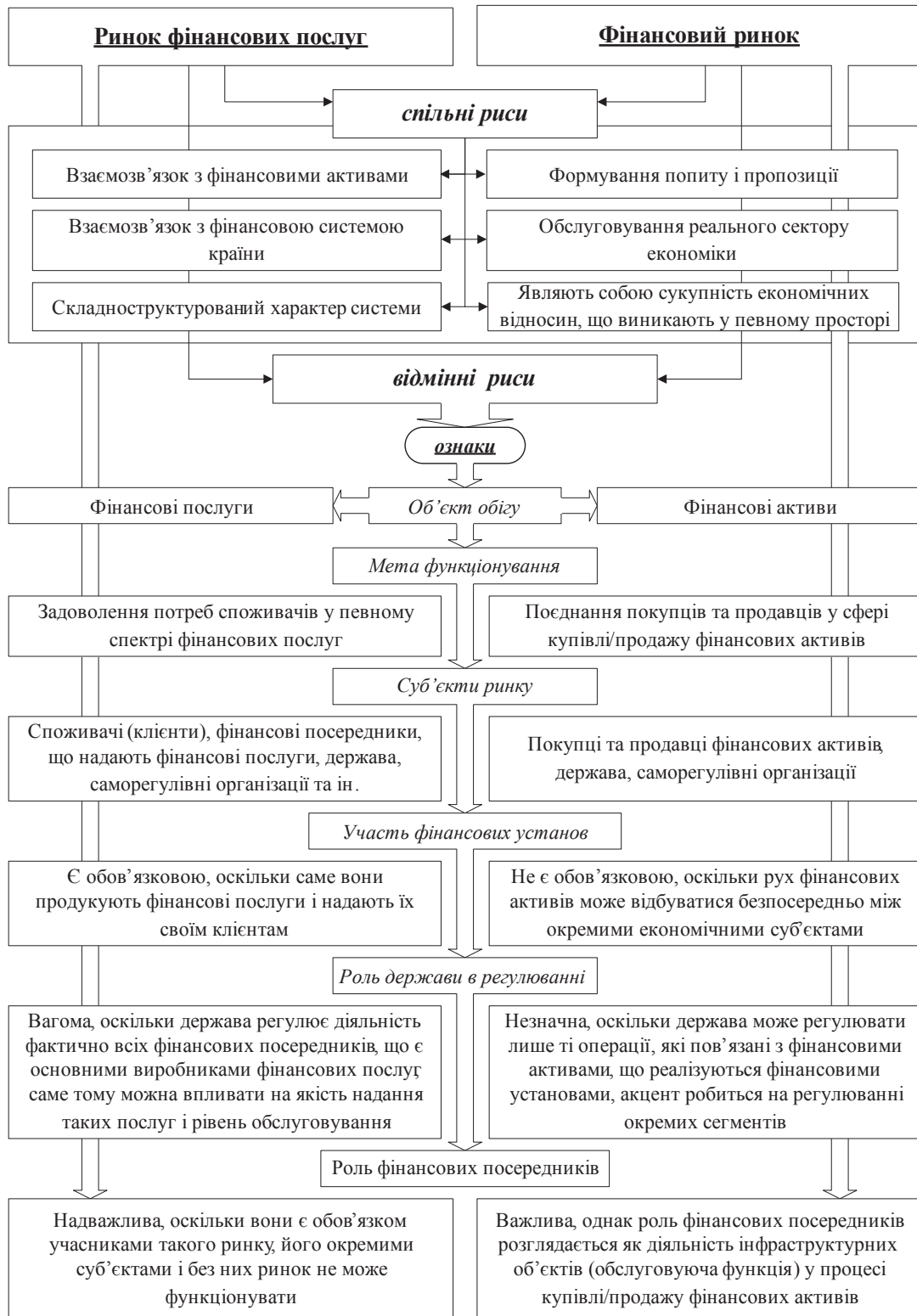

Рис. 1. Спільні та відмінні риси між ринком фінансових послуг та фінансовим ринком

Джерело: складено автором.

3) ринок фінансових послуг є за своєю природою більш змістовним поняттям і містить фінансовий ринок у своїй структурі.

Розгляд окреслених вище варіантів взаємодії пропонуємо проводити, акцентуючи увагу на природі основних об'єктів, що обертаються на кожному з цих ринків, оскільки розуміння відмінностей між ними дає можливість усвідомити різницю і між окресленими ринками.

Як зазначалося вище, у межах фінансового ринку рухаються фінансові активи, серед яких можна ідентифікувати значну кількість різних їх видів. На ринку фінансових послуг надаються споживачам, у першу чергу, фінансові послуги. Загалом, фінансову послугу можна розглядати наступним чином: нематеріальної форми результат взаємодії, якому притаманна споживча цінність, між суб'єктами в процесі задоволення одним учас-

ником (виробником фінансової послуги) фінансових потреб іншого (споживача фінансової послуги, клієнта) за власний рахунок, рахунок клієнта або за рахунок залучених фінансових ресурсів інших споживачів у відповідності до чинного законодавства з метою отримання прибутку, збереження вартості активів або досягнення соціального ефекту від реалізації такої послуги.

У законі України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" зазначається, що фінансова послуга — операції з фінансовими активами, що здійснюються в інтересах третіх осіб за власний рахунок чи за рахунок цих осіб, а у випадках, передбачених законодавством, — за рахунок залучених від інших осіб фінансових активів, з метою отримання прибутку або збереження реальної вартості фінансових активів [4]. Тобто, вже у законодавчому акті визначено співвідношення між фінансовими активами та фінансовою послугою. За логікою, фінансова послуга є наслідком проведення дій з фінансовими активами, оскільки операцію можна трактувати як сукупність дій, реалізація яких призводить до вирішення певних завдань для досягнення визначеної мети [3, с. 26 1]. Отже, враховуючи зазначене, можна стверджувати, що різниця між фінансовим ринком та ринком фінансових послуг є і вона обгрунтована, оскільки об'єкти цих ринків є різними за своєю природою і з онтологічної токи зору відмінні між собою. Це дає підстави стверджувати, що ринки не є тотожними.

Тепер визначимо, чи є окреслені вище ринки рівнозначними, чи серед них можна виділити підпорядкованість та першочерговість. Аналіз сутності таких категорій як "фінансові активи" та "фінансова послуга" дає підстави зробити наступний висновок. Враховуючи численні підходи до структуризації фінансового ринку, що реалізуються вченими за різними ознаками, ринок фінансових послуг у таких класифікаціях завжди виглядає досить необгрунтовано, оскільки за своєю природою охоплює більшість операцій з фінансовими активами, не залежно від їх природи. Саме тому вважаємо, що фінансовий ринок та ринок фінансових послуг є взаємопов'язаними у сучасних умовах ринками, складними економічними системами, які є рівнозначними з позиції їх ролі у розвитку національної економіки. Зрозумілим стає, що фінансовий ринок не може існувати без ринку фінансових послуг, оскільки навіть на рівні надання таких послуг між окремими суб'єктами відбувається рух фінансових ресурсів і задовольняються потреби двох сторін: необхідність у грошових коштах і бажання отримати додатковий дохід від їх розміщення.

З іншого боку, ринок фінансових послуг не може існувати без фінансового ринку, оскільки в основі фінансової послуги знаходяться дії з фінансовими активами, які є основними об'єктами саме фінансового ринку. Для більшого поглиблення наукового обгрунтування різниці між окресленими ринками на рисунку 1 наведено інформацію про основні відмінні та подібні риси таких ринків.

Зауважимо, що подібні риси цим ринкам притаманні, враховуючи економічну природу цих явищ, а саме те, що ми розглядаємо ринки, які функціонують у межах

фінансової системи країни і національної економіки загалом, тобто їм притаманні всі риси та особливості, що є характерними будь-яким іншим ринкам товарів та послуг, а саме: наявність суб'єктів, певного виду товару або послуги, існування попиту, пропозиції, процеси формування цін.

Також до спільних рис варто віднести складну ієрархічну структуру окреслених ринків, наявність різних підсистем, елементів та окремих компонентів, які існують у межах як ринку фінансових послуг, так і фінансового ринку. Така складна композиції цих ринків вимагає постійного застосування декомпозиційного методу для виокремлення певних елементів з метою їх подальшого вивчення. Складноструктурованість ускладнює і процес пізнання таких ринків, дослідження їх сучасного стану та виявлення проблем, оскільки необхідно досліджувати всі компоненти таких ринків і через методи аналізу, синтезу визначати основні закономірності їх розвитку.

Відмінні риси, насамперед, були ідентифіковані, виходячи із специфіки обігу об'єктів на кожному із ринків, тобто фінансових послуг та фінансових активів. Зокрема також варто зауважити, що роль держави у розвитку окреслених ринків є іншою. Так, у межах ринків фінансових послуг держава більшу увагу концентрує на регулюванні діяльності окремих фінансових посередників, що безпосередньо також впливає на процес надання фінансових послуг різним споживачам. В Україні склалася ситуація, за якої державні органи влади здійснюють регулювання за функціонуванням банківських установ, страхових компаній, недержавних пенсійних фондів, кредитних спілок, інститутів спільного інвестування та ін. посередників, тобто використовується суб'єктний підхід до створення умов діяльності для кожного виду фінансових посередників, прийняті відповідні законодавчі акти. Такий підхід, у цілому, дозволяє впливати на розвиток ринку фінансових послуг, однак, не завжди є виправданий з позиції його розвитку як окремої системи.

На фінансовому ринку в цілому діє інший принцип державного регулювання. У межах такого ринку державні органи влади, у першу чергу, намагаються при можливості регулювати розвиток окремих сегментів фінансового ринку. Наприклад, валютний ринок, який постійно знаходиться в центрі уваги державних органів влади, зокрема НБУ, і якому притаманні досить часті зміни законодавчого регулювання. У цьому випадку, впливаючи на розвиток окремих секторів, держава також здійснює вплив на функціонування і фінансових посередників (або позитивний, або негативний), і мета такого регулювання полягає у розвитку окремих сегментів фінансового ринку.

Варто також зауважити, що у сфері державного регулювання фінансового ринку є певні обмеження, що випливають з природи такого ринку. Зокрема, наприклад, державні органи влади не можуть ефективно впливати на операції з фінансовими активами, що реалізують фізичні особи між собою без укладання будь-яких угод, або суб'єкти господарювання, які безпосередньо надають один одному кредити і т.д. У цій частині державні органи влади неспроможні впливати на такі відносини. У межах ринку фінансових послуг, де існують

фінансові посередники, у більшості випадків органи державної влади мають можливість впливати на їх функціонування і, відповідно, на їх клієнтів.

ВИСНОВКИ

Таким чином, у межах статті був проаналізований взаємозв'язок між фінансовим ринком та ринком фінансових послуг. Окреслений аналіз було проведено через ідентифікацію сутності економічних категорій "фінансовий ринок", "ринок фінансових послуг".

Частиною дослідження є ідентифікація основних наукових підходів до розгляду кореляції між фінансовим ринком та ринком фінансових послуг. Визначено різні варіанти такої взаємодії, серед яких виділено такі: ринок фінансових послуг та фінансовий ринок є тотожними поняттями і не відрізняються між собою, ринок фінансових послуг та фінансовий ринок не є тотожними між собою за своєю природою і мають суттєві відмінності. У такому випадку розглянуто декілька варіантів взаємодії між цими ринками: ринок фінансових послуг та фінансовий ринок відмінні між собою і є рівнозначними ринками у межах фінансової системи держави; фінансовий ринок містить у своїй структурі ринок фінансових послуг, що, відповідно, виступає одним з його компонентів; ринок фінансових послуг є за своєю природою більш змістовним поняттям і включає фінансовий ринок у свою структуру.

У підсумку проведення даного наукового дослідження було встановлено, що фінансовий ринок та ринок фінансових послуг є взаємопов'язаними у сучасних умовах ринками, складними економічними системами, які є рівнозначними з позиції їх ролі у розвитку національної економіки. Фінансовий ринок не може існувати без ринку фінансових послуг, оскільки навіть на рівні надання таких послуг між окремими суб'єктами відбувається рух фінансових ресурсів і задовольняються потреби двох сторін: необхідність у грошових коштах і бажання отримати додатковий дохід від їх розміщення. Ринок фінансових послуг не може існувати без фінансового ринку, оскільки в основі фінансової послуги знаходяться дії з фінансовими активами, які є основними об'єктами саме фінансового ринку. Для більшого поглиблення наукового обґрунтування різниці між окресленими ринками ідентифіковано та досліджено основні відмінні та подібні риси таких ринків.

Література:

1. Бондаренко Є.П. Механізм регулювання ринку фінансових послуг України: автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. екон. наук: спец. 08.00.08 "Гроші, фінанси і кредит" / Є.П. Бондаренко. — Суми, 2011. — 19 с.
2. Вишивана Б.М. Роль ринку фінансових послуг у розвитку національної економіки / Б.М. Вишивана, О.В. Остафіль // Актуальні проблеми розвитку економіки регіону. — 2009. — Вип. 5. — С. 192—196.
3. Дубина М.В. Поліваріантність трактувань змісту дефініцій "банківська операція", "банківська послуга", "банківський продукт" / М.В. Дубина // Наукові основи економічного розвитку України та світу: кол. моногр. / За заг. ред. О.В. Царенко, С.В. Коляденко, В.П. Ільчука; М-во освіти і науки України; Акад. муніцип. упр. МОН

України, Вінниц. нац. аграр. ун-т, Чернігів. нац. технол. ун-т, Нац. гірн. ун-т. — Д.: НГУ, 2014. — С. 235—267.

4. Закон України "Про фінансові послуги та державне регулювання ринків фінансових послуг" [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2664-14>

5. Зимовець В.В. Фінансове посередництво: навч. посіб. — К.: КНЕУ, 2005. — 288 с.

6. Осадча О.А. Ринок фінансових послуг: сучасний стан та перспективи розвитку / О.А. Осадча // Формування ринкових відносин в Україні. — 2008. — № 4 (83). — С. 36—41.

7. Рязанова Н.С. Финансовый рынок как экономическая категория: ее характерные черты, общественное назначение и функции в современном информационном обществе / Н.С. Рязанова // Проблемы економіки. — 2015. — № 1. — С. 299—312.

8. Солошкина І. Функціонування ринків фінансових послуг: теоретико-правовий аспект / І. Солошкина // *Legea si viata*. — 2014. — № 3. — С. 152—156.

9. Шкарлет С.М. Особливості застосування когнітивного підходу до ідентифікації сутності ринку фінансових послуг / С.М. Шкарлет, М.В. Дубина // *Економічний часопис*. — 2016. — № 3—4 (2). — С. 70—74.

References:

1. Bondarenko, Ie.P. (2011), "Mechanism of regulation of the financial services market in Ukraine", Abstract of Ph.D. dissertation, Money, Finance and Credit, Ukrainian academy of the banking of the National Bank of Ukraine, Sumy, Ukraine.

2. Vyshyvana, B.M. (2009), "The role of the financial services market in the development of national economy", *Aktualni problemy rozvytku ekonomiky regionu*, vol. 5, pp. 192—196.

3. Dubyna, M.V. (2014), "Multivariate interpretations of content definitions "banking operations", "banking service", "bank product", *Naukovi osnovy ekonomichnoho rozvytku Ukrainy ta svitu*, NHU, pp. 235—267.

4. The Verkhovna Rada of Ukraine (2001), The Law of Ukraine "On Financial Services and State Regulation of Financial Service Markets", available at: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/2664-14> (Accessed 09 September 2016).

5. Zymovets, V.V. (2005), *Finansove poserednytstvo* [Financial intermediation], KNEU, Kyiv, Ukraine.

6. Osadcha, O.A. (2008), "Financial services market: current state and prospects of development", *Formuvannia rynkovykh vidnosyn v Ukraini*, vol. 4 (83), pp. 36—41.

7. Ryazanova, N.S. (2015), "The financial market as an economic category: its characteristic features, oobshchestvennoe purpose and function in today's information society", *Problemy ekonomiky*, Vol. 1, pp. 299—312.

8. Soloshkina, I. (2014), "The functioning of the financial services markets: theoretical and legal aspects", *Legea si viata*, vol. 3, pp. 152—156.

9. Shkarlet, S.M. and Dubyna, M.V. (2016), "Features of the application of cognitive approach to identify the nature of the financial services market", *Ekonomichnyj chasopys*, vol. 3—4 (2), pp. 70—74.

Стаття надійшла до редакції 09.09.2016 р.